

Coronapandemin har lamslagit de kulturella näringarna med förödande kraft.

SCB redovisade nyligen att Sveriges kulturella verksamheter under 2020 tappat 32 procent av sin omsättning, motsvarande 6,2 miljarder kronor. Svårast är det för publika verksamheter som teatrar, konserthus och andra livebaserade scenkonstverksamheter. För att inte tala om alla hundratals små kulturföreningar som förser regionens landsbygd, tätorter och områden med socioekonomiska utmaningar, med ett levande kulturliv och som nu står på ruinens brant.

De kulturella och kreativa näringarna är, jämte besöksnäringen, den värst drabbade sektorn i Skåne. Nya siffror visar pandemins effekter: antalet inskrivna kulturarbetare på arbetsförmedlingen har nästan fördubblats, från 9 600 år 2019 till 17 000 år 2020. Skåne har lägst sysselsättningsgrad av landets län och skillnaden mot rikssnittet fortsätter att öka.

Om inget görs kan vi inte bara förvänta oss ökade konkurser och en ökad arbetslöshet. Vi riskerar även uttraderandet av ett kulturellt utbud som attraherar människor att bo och arbeta i eller besöka denna region. Detta utbud är intimt sammankopplat med besöksnäringen som också går på knäna. Utan musikkonserter, teaterföreställningar, museibesök eller andra kulturella event har det varit betydligt färre inresor till och hotellnätter i regionen under pandemin. Det finns en stark koppling mellan kulturella och kreativa företag och besöksnäringen, där upplevelsen och verksamheten kan vara direkt bunden till en plats och de största kundgrupperna är turister och privatpersoner.

Skåne riskerar att förlora mycket pengar även den kommande sommaren i förlorade intäkter från semestrande personer som inte kan besöka teatrar, museer, uppvisningar och dylikt.

Vi ser ett stort behov hos de mindre kulturföreningarna i regionen. När Ideell kulturallians öppna utlysning stängde hade närmare 600 ansökningar kommit in. Tillsammans ansöker lokala kulturföreningar om över 40 miljoner kronor i stöd till överlevnad och återstart i coronakrisen, 8 miljoner har vi att fördela. 52 föreningar i Skåne sökte medlen.

Region Skåne satsar 6,4 miljoner kronor på kulturprojekt i årets första fördelning av utvecklings- och produktionsstöd, där det kom in sammanlagt 168 ansökningar med ett sammanlagt sökbelopp på 25 miljoner kronor.

De 9,5 miljoner som regionstyrelsen fördelat till kulturnämnden är ett värdefullt tillskott till en sektor som drabbats hårt av pandemins effekter. Mycket glädjande fick 199 aktörer ta del av de pengarna, men det är långt ifrån nog för att åter få kulturlivet på fötter.

Skåne gjorde ett överskott på 958 miljoner kronor för 2020. Detta beror bland annat på de särskilda statliga stöden som tilldelats regionen under pandemin. Många av regionens kommuner har samtidigt duckat bakom de statliga kristöden och gjort inga, eller minimala insatser, för att stödja det kommunala kulturlivet. Vi önskar att regionen än tydligare uppvaktar de kommuner som hittills endast gått in med små eller inga insatser till kulturaktörer, för att ytterligare tydliggöra vikten av stöd också på lokal nivå.

Allmänna samlingslokaler som bygdegårdar och Folkets Husföreningar har i ett slag förlorat i stort sett alla intäkter. Risken är överhängande att vi en vacker morgon vaknar upp till en verklighet utan mötesplatser för barnteater, föreningsmöten och senioraktiviteter.

Det finns många helt ideella föreningar med kulturell verksamhet som på grund av restriktionerna inte kunnat erbjuda verksamhet för sina deltagare, särskilt i det utbud som kräver fysisk interaktion, exempelvis folkdans. Föreningar som drabbats ekonomiskt med förlorade intäkter och fasta utgifter vilket man inte kunnat söka bidrag för eftersom det inte har fallit inom ramen för de ekonomiska bidrag som utgått. Eftersom föreningarna varit utan verksamhet under så lång tid är det inte självklart att det bara är att starta upp igen. För en liten förening där kanske medlemmar slutat eller inte återkommer i verksamheten kan det innebära att föreningen får läggas ned.

Föreningslivet är i behov av stöd för att på ett positivt sätt starta upp sina verksamheter igen och ge sina medlemmar en aktiv fritid. Vi måste värna amatörkulturen som behövs för att ge bredd inom kulturen och är en förutsättning för att ge topparna.

Åtgärderna på statlig och regional nivå har främst varit fokuserade på det professionella och institutionsbaserade kulturlivet, medan åtgärder på kommunal nivå delvis också prioriterat aktörer inom det civila samhället. Det finns utrymme för en förstärkt dialog mellan de olika nivåerna samt anledning att göra ansvarsfördelningen dem emellan mer explicit.

Skåne har ett kulturliv och ett utbud i världsklass. Låt inte pandemin ta död på det! Låt nu en del av regionens stora överskott tillfalla kulturlivet som ett krisstöd för att överleva och sedan återstarta så snart möjligt.

Därför föreslår vi att:

*Regionen inrättar en kulturell investeringsfond för omställning, uppstart, återstart och digitalisering.

*Regionen betalar ut ytterligare kompensation och krisstöd till de mest behövande kulturaktörerna.

*Regionen i samråd med den fria kulturens aktörer tar fram en uppstartsplan för kulturen som ska möta avtrappningen i de olika restriktionerna.

Magdalena Hasselquist, ordförande Ideell kulturallians Skåne

Gunnar Ardelius, verksamhetsledare Ideell kulturallians

Sven Jensén, ordförande Skånes Hembygdsförbund

Lina Ehn Öberg, ordförande Riksteatern Skåne

Susanne Asserfors, ordförande Skådebanan Södra regionen

Marianne Halling, ordförande Folkdansringen Skåne-Blekinge

Karin Olsson, ordförande Skånes Bygdegårdsdistrikt

Anna Strömberg, ordförande Folkets Hus och Parker Södra regionen

Fredrik Jönsson, verksamhetsledare Föreningen Kulturmejeriet

Nilla Dahl, bitr verksamhetsledare Folkets Bio i Lund

Anders Helmerius, verksamhetsledare Folkets Bio Malmö / biograf Panora

Marie Hersvall, vice ordförande Imagines del Sur / Bilder från Söder